

Udvikling af **KRITIK** som
DØMMEKRAFT
DiDAKTiK

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

FiP **DESIGN**
EFTER **REFORMEN**

Om reformens fokus, fagets
udvikling og eksamen

HVORFOR

UNDERVISNING *FOR* ALMENDANNELSE

REFORM'17

HVAD er ALMENDANNELSE?

Dannelse til myndighed og kritisk tænkning - sætte individet/eleven i stand til at tænke og handle ansvarligt (for det gode) og ikke bare modtage ordre.

Kant: UDVIKLING AF DØMMEKRAFT - rationel autonomi.

Klafki: kategorial dannelse - virkelighed åbner sig for elev, elev åbner sig for virkelighed => didaktik HVORFOR skal noget læres.

Tønnesvang: indad og udrettet element af dannelsesprocessen. Læreren skal skabe rum til et eleven kan udvikle deres udadrettede og indadrettede (refleksivitet) kvalificering. Deres udad og indadrettede (sensitivitet) selvbestemmelse. Sidste det sværeste og mest skjulte at arbejde med. Affektiv læring og ikke bare kognitiv.

Biesta – fylder på pædagogikum nu (den smukke risiko) Dannelse: Socialisation (tilegne sig eksisterende viden), Kvalifikation (anvende eksisterende viden), Subjektifikation (bruge etisk dømmekraft og finde engagement i verden = demokratisk kvalificerede borger)

Undervisning skal være risikofyldt. Pga subjekt-subjekt relationer er der grænser for, hvad vi kan styre, ikke modent at tro, at vi som lærere kan styre det hele. Den langsomme, svære, frustrerende tilgang hvor resultatet aldrig kan garanteres. Lærerens dobbeltrolle: bringe det "nye" ind i elevens verden og facilitere gode erfaringsprocesser.

Hammershøj Dannelsesprocesser rummer et element af selvoverskridelse som samtidig orienterer sig mod faglig identitetsdannelse (Dewey inspireret bud) forbundet med tanker inden for innovations- og kreativitetstænkning.

Anledning:	Begær og afsky – vilje og smag (starte i det affektive ikke kognitive)
Åbningsfase:	Affektive besættelse skal kunne suspenderes altså vaner og forforståelse annulleres
Overskridelse:	Fordybelse i ny forståelse - eksperiment og undersøgelse
Erfaring:	Ny erfaring integreres

Dannelse som konstruktiv kritisk tænkning og handling

UNDERVISNING *FOR* DANNELSE – REFORM'17

REFORM Styrkelse af **almendannelse** = fagene løfter tilsammen elev til et kritisk, myndigt og ansvarligt engagement i demokratiet og verden

Gøre eleven i stand til at tænke og handle *for det gode* i deres videre liv.

Steen Beck: faldgruppe i innovationsundervisning: Uddanne kloge kritisk-etiske mennesker med dømmekraft, **ikke** følgagtige proceskonsulenter – den balance skal vi finde ude i klassen...

REFORM Undersøgende tilgang til undervisning og verden = didaktisk linje i reformen. Hot i alle fag – samspil mellem teori og praksis (vi er avantgarde)

John Dewey (1859-1952): "eksperimental practice of knowing"(1929), "Reflective inquiry" (1933) "reflection *in* action" "reflection *on* action"

REFORM PBL – *problem based learning* – problemorienteret undervisning.

HVORFOR

HVORDAN

DIDAKTIK - EN **UNDERSØGENDE** TILGANG

Læring som tilegnelse

Læreren som formidler og træner

Tankpasser

deduktiv

(kanon)viden tillæres kategorisk

Statisk vidensbegreb

Læring som deltagelse

Læreren som vejleder og facilitator

Inspirere, støtte, guide, motivere...

induktiv

Viden tilegnes gennem erfaring og teori/praksis vekselvirkning

Dynamisk vidensbegreb

Didaktisk udfordring – kan ikke styre efter en lærebog...

HVORFOR SKAL ELEVER HAVE DESIGN i GYMNASIET?

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Fagets genstandsfelt er materielle og immaterielle designprodukter og arkitektur, der ses som resultat af **innovative, reflekterede designprocesser**. Processen står centralt i faget og ses i et samspil med konkrete situationers krav og muligheder.

HTX: Faget har en innovativ, teknologihistorisk, idéhistorisk og samfundsmæssig dimension

Design og arkitektur ses som afhængige af tid, sted, kultur og samfund, og **viden** herom medvirker til at styrke fagets **almendannende** og studieforberevende dimension.

Faget baseres først og fremmest på **projekter, der integrerer praktiske og teoretiske dimensioner**. Gennem fagets praktiske dimension får eleverne indblik i og **erfaring** med processer, der er principielt identiske med dem, der indgår i designere og arkitekters daglige arbejde.

Designanalyse er det element, der etablerer **sammenhæng** mellem fagets **praktiske** og **teoretiske** side.

Med analyser i forskellige faser af den praktiske designproces kvalificeres en forståelse for professionelt design og arkitektur som proces og resultat, ligesom analyse af professionelt udformet design og arkitektur skærper en bevidsthed om designprocessen i praksis.

1.2. Formål

Eleverne skal tilegne sig de basale designmæssige kompetencer, som er forudsætning for den praktiske gennemførelse af en **designproces**, og som gør dem i stand til at analysere og vurdere den designede omverden.

Faget skal med sin **eksperimenterende og problemløsende arbejdsproces** give eleverne viden, kundskaber og metoder, som de kan anvende til **innovativ** løsning af opgaver i andre fag og i videregående uddannelsesforløb.

9.30-10.00
10.00-10.30

10.30-11.15

11.15-12.15

12.15-12.45

12.45-13.30
13.30-14.30

14.30-14.45
14.45-15.45

15.45-16.00

Kaffe og morgenbrød

Velkomst – om reformen, kritikken og dagens program

v/Bonnie Bay Andersen

Oplæg om kritisk formidling og tematikker om design Introduktion til materiale udarbejdet til gymnasielærere og elever på designETC.dk
v/Charlotte Jul, designETC.dk

Workshop 1: designkritik og kritisk design

Udarbejdelse af projekter med materiale på designETC.dk i grupper efter niveau og skoleform

v/Bonnie Bay Andersen

Præsentation og deling af workshoparbejde

v/ Bonnie Bay Andersen

Frokost

Oplæg og debat: Hvordan arbejder vi iterativt – og lærer eleverne det?

v/Jakob Esben Hansen, FlowFactory

Kaffe og kage

Workshop 2: eksamen, eksamensfokus og -præsentationer med inddragelse af erfaringer fra vintereksamen 2017/18

v/Bonnie Bay Andersen

Opsamling og evaluering

Materialer på designETC

Gymnasierettede materialer på designETC.dk:

<https://designetc.dk/undervisningsmateriale-design/>

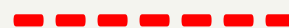
Workshop hvordan kan vi lave projekter i design, hvor vi arbejder med elevens almindannelse og udvikling af kritisk tænkning og etisk kritisk bevidsthed og handlekraft?

Brug materialer på designETC.dk

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

WORKSHOP #2

EKSAMEN

KRITIK

Sparring og erfaringsudveksling fra
vintereksamen 2017/18

Torsdag 1.2 2018

Ved Bonnie Bay Andersen

Generelt og i sammenhæng med problemorienterede teoretiske forløb eller konkrete projekter skal eleverne kunne:

- analysere og diskutere design og arkitektur som **proces** og som **resultat**
- sammenholde design- og arkitektureksempler fra forskellige perioder
- sætte ord på **kropslige** erfaringer med design og arkitektur
- se **sammenhænge** mellem forskellige dele af **genstandsfelterne**
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder

I en designproces skal eleverne kunne:

- identificere et **designproblem** og gennemføre en **designproces**
- generere design- og arkitektur-idéer
- undersøge et designproblem og designløsninger ud fra forskellige **parametre** og ved hjælp af forskellige metoder som nævnt i kernestoffet
- kombinere resultaterne af idégenerering og nogle undersøgelser i et konkret designprojekt
- foretage, dokumentere og begrunde **valg** i en designproces
- detaljere nogle få aspekter af et designprojekt eller et element af et designprojekt
- arbejde **iterativt**
- formidle deres designprocesser, designløsninger og design-analyser visuelt og mundtligt
- være i stand til at bevæge sig mellem praksis og teori, det abstrakte og det konkrete, mellem helhed og detaljer, samt mellem det kendte og det endnu ukendte.
- beskrive formålet med deres visualiseringer.

2.2. Kernestof

Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber.

Kernestoffet er:

Genstandsfelter, der behandles som enkeltområde eller integreret

- produktdesign
- kommunikationsdesign
- C: arkitektur / B: design af fysiske omgivelser

Designparametre

- form, funktion og kommunikation er fagets overordnede centrale parametre, der ses i et kulturelt, historisk perspektiv

Designteori

- punktnedslag i design- og arkitekturhistorien primært med fokus på tiden fra 1750 til i dag
- design og arkitektur set som kulturarv
- designprocessens elementer på et beskrivende niveau / B: reflekteret niveau

Visualiseringsmetoder på elementært niveau

- skitsering i forskellige faser af en designproces
- mindst en af følgende former: tegninger, collage, fotos, 3d-computermodellering
- rumlige modeller fx prototyping, mock-ups og lignende
- målfaste tegninger og/eller målfaste rumlige modeller

Researchmetoder på elementært niveau

- undersøgelse baseret på iagttagelse og sammenligning
- skitserende og eksperimenterende undersøgelser
- informationssøgning
- mindst én metode til undersøgelse af forskellige interesser herunder brugeren
- aflæsning af enkle designrepræsentationer.

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER - EKSAMEN

3.2. Arbejdsformer (...)

I den afsluttende del af undervisningen udarbejder eleverne en præsentation af et **selvvalgt emne**, som er godkendt af læreren. Præsentationen danner udgangspunkt for den afsluttende prøve, jf. pkt. 4.2. I præsentationen skal eleverne **inddrage eksempler på tværs af deres portfolio**; eksemplerne skal omfatte **mindst to af disciplinerne** produktdesign, kommunikationsdesign og arkitektur. Eleverne skal inddrage egne design- og arkitekturprojekter samt projekter udført af professionelle designere og arkitekter. Research, faglitteratur og andre kilder fra portfolioen skal indgå i præsentationen.

4.2. Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve.

Grundlaget for den mundtlige prøve er en **præsentation**, foretaget af eksaminanden, med udgangspunkt i eksaminandens portfolio, jf. pkt. 3.2.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation suppleret med et eller flere **af eksaminator forberedte og for eksaminanden ukendte spørgsmål**.

Eksaminationen former sig derefter som en uddybende samtale. Præsentationsdelen inklusive spørgsmål fra eksaminator udgør op til 2/3 af eksaminationstiden.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives **ingen forberedelsestid**.

En fortegnelse over eksaminandens emnevalg sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

EN BØN...

**Skal du være eksaminator?
Eksperimenter! Eksamens-
præsentationen mm kan gøres på
117 måder. Udforsk dem.**

**Skal du være Censor? Gå til
det med åbent og nysgerrigt
sind!**